

**VRCHNÍ SOUD
V PRAZE****7 To 125/2012****USNESENÍ**

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 15. ledna 2013 odvolání obžalovaného [REDAKCE], nar. [REDAKCE] proti rozsudku Krajského soudu v Hradci králové ze dne 1. 11. 2012 č. j. 9 T 9/2012 – 1146 a rozhodl **t a k t o :**

Podle § 256 tr. ř. se odvolání obžalovaného [REDAKCE] **z a m í t á .**

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 11. 2012 č. j. 9 T 9/2012 – 1146 byl obžalovaný [REDAKCE] uznán vinným pod bodem ad 1) trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. zákona (zák. č. 140/1961 Sb. platným a účinným do 31. 12. 2009) v jednočinném souběhu s trestným činem poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zákona (zák. č. 140/1961 Sb. platným a účinným do 31. 12. 2009), ad 2) zločinem vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. h), j) tr. zákoníku, ad 3. a), b) pokračujícím zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku v jednočinném souběhu s pokračujícím přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, ad 4) zločinem vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. h), i), j) tr. zákoníku.

Za tyto delikty byl obžalovaný odsouzen podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku a § 54 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody na doživotí. Podle § 56 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku byl obžalovaný pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obžalovaný uznán povinným zaplatit na náhradu škody poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, pobočka [REDAKCE] částku 2.322 Kč, Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, pobočka [REDAKCE] částku 4.444 Kč, [REDAKCE] nar. [REDAKCE] bytem [REDAKCE] částku 240.000 Kč a [REDAKCE] nar. [REDAKCE] bytem [REDAKCE] částku 240.000 Kč.

Podle skutkových zjištění krajského soudu se měl dopustit obžalovaný uvedených trestných činů a přečinů tím, že 1) dne [REDAKCE] 2009 v přesněji nezjištěné době okolo 15.30 hod., v rodinném domě čp. [REDAKCE] v obci [REDAKCE] Olomoucký kraj, při návštěvě svého strýce poškozeného [REDAKCE] nar. [REDAKCE] tohoto fyzicky napadl s přímým úmyslem jej usmrtit a získat majetkový prospěch, a to tak, že poté, co mu poškozený odmítl půjčit finanční hotovost, napadl jej úderem pěstí do obličeje, po kterém poškozený [REDAKCE] upadl na zem, následně jej rdousil oběma rukama v oblasti krku po dobu cca 10 minut a poté, co poškozený přestal jevit známky života, kdy si smrt poškozeného ověřil, z domu poškozeného [REDAKCE] odcizil finanční hotovost ve výši cca 90.000 Kč, a to včetně kovové schránky, v níž

byla tato finanční hotovost uložena, tělo poškozeného následně přemístil do kuchyně domu, do bezprostřední blízkosti skříně, ve které bylo větší množství novinového papíru, který zapálil, v důsledku čehož vznikl v této místnosti požár, při kterém došlo ke zničení a poškození věcí z majetku poškozeného [redacted], a to zejména šatní skříně, nočního stolku, TV značky [redacted], lůžkovin, mobilního telefonu, to vše v úmyslu zakrýt stopy své násilné trestné činnosti, když rdoušením způsobil poškozenému zlomeniny obou horních rohů chrupavky štítné a u poškozeného nastala v důsledku selhání srdce v přímé příčinné souvislosti s rdoušením smrt, a způsobil mu na odcizeném majetku škodu ve výši cca 90.000 Kč, na poškozených a zničených věcech škodu ve výši cca 21.658 Kč, 2) dne [redacted] 2011 ve večerních hodinách, v době okolo 23.30 hod., v místě svého trvalého bydliště a zároveň i trvalého bydliště poškozeného [redacted] nar. [redacted] v bývalém chlívě, který poškozený užíval jako svoji obytnou místnost, v obci [redacted] čp. [redacted] okr. [redacted], Královéhradecký kraj, v přímém úmyslu usmrtit a zakrýt tak svoji předchozí majetkovou trestnou činnost, fyzicky napadl poškozeného [redacted] nar. [redacted] a to tak, že poté, co poškozený přicestoval z [redacted] do obce [redacted] a oznámil obžalovanému, že jej půjde druhý den oznámit na policii, že na něho podá trestní oznámení pro krádeže věcí, šel za poškozeným, kterého napadl s provazem v rukách zezadu, strhl jej na zem na záda, zasedl jej a obtočeným provazem kolem krku jej škrtil až do okamžiku, kdy si byl jist smrtí poškozeného, následně tělo poškozeného [redacted] částečně svlékl, ukryl zastláním do postele poškozeného a poté tělo poškozeného zatížené taškou s kamením, dne [redacted] 2011 v době okolo 23.30 hod. vhodil do studny na pozemku výše uvedené nemovitosti, když tohoto úmyslného jednání se dopustil z obavy, že n a něj poškozený podá trestní oznámení na Policii ČR pro krádeže různých drobných movitých věcí, když shora popsáním jednáním způsobil poškozenému [redacted] zlomeninu levého raménka jazyky a nalomení horních rohů štítné chrupavky, kdy ke smrti poškozeného došlo udušením při stížení krčních orgánů a tohoto jednání se dopustil opětovně poté, co dne [redacted] 2009 úmyslně usmrtil poškozeného [redacted] nar. [redacted] (skutek pod bodem 1.), 3.a) dne [redacted] 2011 v přesněji nezjištěné době od 5.45 hod. do 5.50 hod., násilím vnikl do rodinného domu čp. [redacted] [redacted] okr. [redacted], Královéhradecký kraj, a to tak, že rukojetí nože rozbil skleněnou výplň hlavních vchodových dveří do domu, následně si odemkl tyto dveře zevnitř klíčem a dále vnikl do prostor ložnice k poškozené [redacted] nar. [redacted] která zde v tuto dobu spala v posteli, jeho příchod ji vzbudil, po poškozené pod pohrůzkou násilí, s nožem v ruce, požadoval vydání finanční hotovosti, za situace, kdy byl oblečen do kukly a s rukavicemi na ruku, poškozená [redacted] jej zavedla do kuchyně domu, kde mu z kuchyňské linky vydala finanční částku ve výši cca 9.400 Kč, když poté obžalovaný z domu poškozené odešel, 3.b) dne [redacted] 2012 v přesněji nezjištěné době od 5.30 hod. do 6.00 hod., násilím vnikl do rodinného domu čp. [redacted] [redacted] okr. [redacted], Královéhradecký kraj, a to tak, že nejprve rukojetí nože rozbil skleněnou výplň okna do sklepa, vnikl do prostor sklepa, ovšem poté, co zjistil, že dveře vedoucí ze sklepa do přízemí domu jsou uzamčeny, shodným oknem opustil dům a následně stejným způsobem rozbil skleněnou výplň hlavních vchodových dveří do domu, když přes tyto se mu nepodařilo do domu vniknout, neboť zevnitř dveří nebyl v zámku klíč, shodným způsobem rozbil špaletové okno vedoucí do ložnice poškozené, tímto oknem do pokoje vnikl, čímž poškozenou [redacted] nar. [redacted] vzbudil, po poškozené následně pod pohrůzkou násilí, s nožem v ruce, oblečen do kukly a

s rukavicemi na ruku, požadoval vydání finanční hotovosti, poškozená [redacted] jej zavedla do kuchyně domu, kde mu z kuchyňské linky vydala finanční hotovost ve výši 2.500 Kč, obžalovaný však požadoval vydání dalších finančních prostředků, proto poškozená šla do ložnice domu, kde mu ze svého nočního stolku, nacházejícího se u postele, vydala obálku s finanční hotovostí ve výši 5.000 Kč, čímž způsobil poškozené celkovou škodu ve výši cca 7.500 Kč, 4) dne [redacted] 2012 v přesněji nezjištěné době okolo 6.00 hod. v rodinném domě čp. [redacted] okr. [redacted] Královéhradecký kraj, poté, co na poškozené [redacted], nar. [redacted] spáchal loupežné přepadení oblečen do kukly, rukavic a s nožem v ruce, kdy mu poškozená pod hrozbou násilí vydala finanční částku v celkové výši 7.500 Kč (skutek 3. b), v úmyslu znemožnit odhalení a identifikaci své osoby jako pachatele předchozí trestné činnosti, spáchané na poškozené, tedy v úmyslu zakrýt svoji předchozí trestnou činnost a z obavy, že poškozená bude volat o pomoc, před samotným odchodem z domu, uchopil oběma rukama poškozenou [redacted], nar. [redacted], za její paže, a to i přesto, že se tomuto bránila, ji strčil do dvoukřídlé šatní skříně nacházející se v ložnici domu, kde ji přes její aktivní obranu uzamkl, když poškozené nezajistil dostatečný přívod vzduchu, za situace, kdy si byl vědom, že skříň je v místech, kde poškozená [redacted] měla obličej, plná šatstva, pověšeného na ramínkách a není v ní mnoho prostoru pro pohyb, s vědomím, že poškozená je osoba důchodového věku, osaměle žijící, tedy byl minimálně srozuměn s tím, že bez včasné pomoci může dojít ke smrti poškozené, ke které skutečně dne [redacted] 2012 nejpozději do 8.30 hod. došlo, kdy příčinou smrti [redacted], nar. [redacted], bylo zadušení v malém prostoru při vydýchání vzduchu, když poškozená prožívala díky tomuto jednání obžalovaného po dobu desítek minut před svou smrtí těžké psychické trauma s těžkým obavným afektem, panickou úzkost a psychickou iritaci způsobenou dušením a stresem z fyzického omezení, když tohoto jednání se dopustil opětovně poté, co dne [redacted] 2009 úmyslně usmrtil poškozeného [redacted], nar. [redacted] (skutek 1.) a dne [redacted] 2011 úmyslně usmrtil poškozeného [redacted], nar. [redacted] (skutek 2.).

Proti tomuto rozhodnutí podal ve lhůtě uvedené v § 248 odst. 1 tr. ř. obžalovaný prostřednictvím svého obhájce odvolání směřující do výroku o vině pod bodem ad 4) a do výroku o uložení výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí.

Obžalovaný zdůraznil, že poškozenou [redacted] rozhodně nechtěl zabít, zavřel ji do skříně proto, aby jej neprozradila (jak tomu mohlo být při skutku 3.a) a byl přesvědčen, že ji někdo uslyší a ze skříně jí pomůže. Myslel si, že vzduch do skříně proniká (str. 8 rozsudku soudu).

Svědék [redacted] popsal obžalovaného s tím, že nebyl násilnické povahy. To přímo či nepřímo potvrzují ostatní svědecké výpovědi i další důkazy, včetně znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie MUDr. Vandy Valentové a PhDr. Slavomila Hubálka. „Pokud by byl obviněný posuzován jako svědek, pak je nutno jej označit za osobnost obecně schopnou podat věrohodnou výpověď“ a i v této konkrétní věci hodnotí znalec jeho výpovědi jako specificky věrohodné. Obviněný nemá dispozice k záměrnému účelovému zkreslování skutečností a k blokování informací ve svůj prospěch, netrpí bájevitou lhavostí, i když dovede dobře lhát, předstírat a zapírat. Jeho konkrétní výpovědi hodnotí znalec jako věrohodné, je schopen si zapamatovat a reprodukovat

prožitý děj, je průměrně inteligentní a má dobrou paměť.“ (str. 32, bod 7. posudku) Obžalovaný prostředí a místo skutku 4. poměrně dobře znal a věděl, že tímto místem ráno pravidelně chodí některé osoby venčit psy. S odkazem na uvedené skutečnosti, s přihlédnutím k osobnostní charakteristice obžalovaného nelze souhlasit se závěrem soudu, že obžalovaný jednáním popsaným pod bodem 4. výroku rozsudku naplnil po stránce subjektivní i objektivní všechny znaky skutkové podstaty zločinu vraždy dle § 140 tr. zákoníku a zejména, že věděl, že svým jednáním může způsobit smrt poškozené a pro případ, že tento následek způsobí, s tím byl srozuměn ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Takové jednání obžalovaného beze všech pochybností prokázáno nebylo. A to přesto, že v přípravném řízení dílčím způsobem doznal, že měl povědomost o možných následcích svého jednání (uzavření poškozené do skříně).

Obžalovaný proto ponechává k úvaze, zda jeho jednání popsané pod bodem 3.b) rozsudku není součástí jeho jednání a skutkového děje popsaného pod bodem 4. výroku rozsudku a zda tímto jednáním spíše nenaplnil skutkovou podstatu zločinu loupeže s následkem smrti podle § 173 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku.

Obžalovaný dále namítá, že v daném případě nejsou splněny podmínky pro uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody na doživotí ve smyslu § 54 odst. 3 tr. zákoníku. V tom lze za rozhodující považovat znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie PhDr. Slavomila Hubálka a MUDr. Vandy Valentové a výpověď znalce u hlavního líčení, kde prohlásil, že je nepravděpodobné, že by se obžalovaný po odpykání dlouhodobého trestu odnětí svobody mohl dopustit recidivy tohoto jednání a jeho resocializace je možná.

Obžalovaný je proto názoru, že v jeho případě není dána podmínka účinné ochrany společnosti a není dána podmínka, že by nebylo naděje jeho nápravy trestem odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let. A to přesto, že si je vědom nenapravitelných následků svého jednání. Pokud tedy znalec PhDr. Slavomil Hubálek vyloučil recidivu, není důvod chránit společnost trestem doživotí. Znalec zároveň připouští možnost návratu obžalovaného do společnosti, když hovoří o tom, že nevylučuje jeho resocializaci a hovoří o jeho jednání po výkonu trestu. Tedy znalec připouští trest, který lze časově omezit.

Obžalovaný závěrem svého opravného prostředku navrhuje, a by odvolací soud předmětný rozsudek přezkoumal ve všech napadených výrocích a z důvodů shora uvedených vyhověl odvolacím námitkám a z podnětu podaného odvolání rozhodl o zrušení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ve výroku o vině ohledně skutku ad 4) rozsudku a o zrušení v celém výroku o trestu a věc vrátil krajskému soudu, aby ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl, event. aby sám uznal obžalovaného vinným zločinem podle § 173 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku a uložil mu jiný trest než trest odnětí svobody na doživotí.

Vrchní soud v Praze z podnětu podaného odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1, odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, a dospěl k následujícím závěrům.

V řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, byly provedeny řádným způsobem veškeré důkazy významné pro objasnění skutečného stavu věci při dodržení všech zákonných ustanovení, jimiž se má zabezpečit právo obžalovaného na řádnou obhajobu. Provedené dokazování je proto úplné a řízení předcházející napadenému rozsudku nevykazuje takové procesní vady, na něž by bylo nutno reagovat postupem podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

Nalézací soud vedl dokazování velmi pečlivě způsobem a v rozsahu předpokládanými v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., když správně postupoval tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a při svém rozhodování z takto zjištěného stavu vycházel.

Ve vztahu k významným skutkovým okolnostem vyjádřeným ve výroku o vině postupoval tento soud ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř., když v souladu s procesní zásadou volného hodnocení důkazů zhodnotil provedené důkazy jak jednotlivě, tak i v jejich souhrnu a ve vzájemných souvislostech, a to na podkladě svého vnitřního přesvědčení. Své postupy, na podkladě nichž ke skutkovým závěrům dospěl, v odpovídajících pasážích odůvodnění rozsudku zdůvodnil tak, jak mu ukládá ustanovení § 125 tr. ř., vyložil v nich, které skutečnosti vzal za prokázané a o které konkrétní důkazy tato svá skutková zjištění opřel, a též zde uvedl, jakými úvahami se řídil při hodnocení věrohodnosti a důkazní síly jednotlivých provedených důkazů. Odvolací soud se s jeho závěry zcela ztotožňuje a jako na správné na ně v plné míře odkazuje.

Takto se ostatně vyjádřil rovněž sám odvolatel, který koncentroval své výhrady toliko proti výroku o vině pod bodem ad 4) napadeného rozsudku a do výroku o trestu, jemuž vytýká nedostatečné vyhodnocení podmínek pro uložení výjimečného trestu na doživotí uvedené v § 54 odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku, důsledkem čehož bylo uložení neadekvátního trestu. Vrchní soud ve světle této argumentace neshledal odvolání důvodným.

Obžalovaný útoky proti všem třem poškozeným doznal. Zatímco stran útoku na poškozeného [REDAKCE] a [REDAKCE] se ztotožnil rovněž s jejich právní kvalifikací, nesouhlas vyslovil ohledně posouzení jednání vůči [REDAKCE] ze dne [REDAKCE] 2012.

Namítl, že nesprávně byl v tomto bodě uznán vinným spácháním zločinu vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. h), i), j) tr. zákoníku, ač dle jeho názoru celé jednání vůči poškozené [REDAKCE] z uvedeného dne mělo být podřazeno pod ustanovení § 173 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku. Poukázal přitom na skutečnost, že poškozenou nechtěl zabít a do skříně ji zavřel proto, aby jej neprozradila voláním o pomoc. Byl přesvědčen, že ji někdo uslyší a ze skříně jí pomůže a myslel si, že vzduch do skříně proniká.

S touto argumentací se důvodně neztotožnil nejen soud prvního stupně, ale ani soud odvolací. Nelze přehlédnout, že zcela nelogicky označuje obžalovaný za cíl svého snažení izolovat poškozenou ve skříní proto, aby nemohlo být slyšet její volání o pomoc a tím odvrátit možnost svého prozrazení. Na straně druhé však měl spoléhat na to, že ji někdo uslyší a pomůže jí (viz čl. 339). Přitom obžalovaný připustil, že k jeho rozhodnutí poškozenou přepadnout přispělo právě to, že bydlela

v posledním domku u lesa, žila zde sama a šlo o starší ženu, která v minulosti opakovaně půjčovala peníze jeho bývalé (v této době již zemřelé) družce, a proto byl přesvědčen o její solventnosti (č.l. 338).

Obžalovaný také připustil, že skříň byla plná šatů a když tam poškozenou „nacpal“, její hlava byla zakryta dolní částí oblečení, které viselo na ramínkách. On nikterak neprověřoval, zda tam jsou nějaké mezery umožňující přístup vzduchu (č.l. 344). Neučinil ani žádné opatření, např. anonymní telefonát, aby poškozenou někdo našel, i když uvedl, že pro případ, že by nebyla včas nalezena, měl představu o tom, že zemře (č.l. 344). Také argumentace obžalovaného, že se domníval, že sem chodí pejskaři, neobstojí. Sám zároveň připouštěl, že při cestě na místo činu i zpět nikoho neviděl, na ulici byl absolutní klid. Je také nepravděpodobné, aby v časných ranních hodinách, kdy v polovině ledna je venku naprostá tma, chodil někdo na venkově venčit do této lokality psa. Místní obyvatelka [REDAKCE] uvedla, že kolem šesté tu bývá klid, poněvadž zde bydlí důchodci a nikdo nechodí do práce (č.l. 1128). Jmenovaná svědkyně se s poškozenou blíže stýkala a potvrdila, že skříň, do které byla obžalovaným zavřena, byla již na pohled velmi bytelně zpracovaná, na níž nebyla patrna žádná místa, kterými by mohl dovnitř proudit vzduch. Tato informace byla objektivizována také ohledáním skříně (č.l. 833-836). Svědek [REDAKCE] pak potvrdil, že skříň byla nejen zamčená, ale klíček od ní byl odhozen na koberec v rohu u postele, takže teprve po jeho nálezku mohl skříň otevřít a poškozenou nalézt (č.l. 601).

Podle znalců soudních lékařů poškozená byla před smrtí umístěna do uzavřeného tmavého prostoru – šatní skříně. Krátce před svou smrtí byla v úplné tmě a v prostředí, které jí nedovolovalo volnou pohyblivost. S narůstající dobou pobytu v šatní skříně musela poškozená pociťovat nedostatek vzduchu a velmi pravděpodobně musela pociťovat bezvýchodnost své situace. Tyto pocity poškozené skončily až s nástupem jejího bezvědomí.

Znalec psycholog potvrdil, že situace, kdy byla uzavřena do skříně, vedla ke vzniku hlubokého šoku z náhlé ztráty svobody a obavy o život, jednalo se o extrémně negativní vliv ve smyslu nadlimitních, mučivých psychických útrap na psychický stav poškozené. Její psychický stav lze označit za masivní stres.

Krajský soud proto správně uzavřel, že u obžalovaného šlo o úmysl usmrtit poškozenou, na podkladě zhodnocení způsobu provedení činu. Jednání obžalovaného proti poškozené totiž spočívalo v tom, že ji uzavřením ve skříně, z níž se nemohla vymanit, znemožnil dýchání, takže musel být přinejmenším srozuměn s tím, že poškozená zemře, zvláště když pomoc poškozené ze strany třetí osoby byla nereálná, jak s ohledem na časnou ranní dobu, tak s ohledem na objekt, ve kterém se poškozená nacházela sama. Usmrcení poškozené tedy bylo zahrnuto úmyslným zaviněním obžalovaného ve smyslu § 15 písm. b) tr. zákoníku. Proto nepřicházelo v úvahu, by jednání obžalovaného bylo kvalifikováno jako trestný čin loupeže se smrtelným následkem podle § 173 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku.

Odvolací soud nemohl dát obžalovanému za pravdu ani ohledně jeho námitek nesoucích se k výroku o trestu. Nezbyvá, než zopakovat, že trest odnětí svobody na doživotí ve smyslu § 54 odst. 3 písm. a), b) tr. zákoníku lze uložit pachateli, který spáchal zvláště závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku, nebo který při

spáchání zvlášť závažného zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 3 tr. zákoníku, vlastizrady (§ 309 tr. zákoníku), teroristického útoku podle § 311 odstl. 3 tr. zákoníku, teroru (§ 312 tr. zákoníku), genocida (§ 400 tr. zákoníku), útoku proti lidskosti (§ 401 tr. zákoníku), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje podle § 411 odst. 3 tr. zákoníku, válečné krutosti podle § 412 odst. 3 tr. zákoníku, perzekuce obyvatelstva podle § 413 odst. 3 tr. zákoníku nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3 tr. zákoníku zavinil úmyslně smrt jiného člověka, a to za podmíněk, že a) takový zvlášť závažný zločin je mimořádně závažný vzhledem k 1) zvlášť zavrženíhodnému způsobu provedení činu nebo k 2) zvlášť zavrženíhodné pohnutce nebo k 3) zvlášť těžkému a těžko napravitelnému následku a b) uložení takového trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti nebo není naděje, že by pachatele bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let.

Vrchní soud dospěl k závěru, že obžalovaný spáchal tři zvlášť závažné zločiny vraždy podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku, a to za podmíněk, že takové zvlášť závažné zločiny byly mimořádně závažné vzhledem ke splnění všech v § 54 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku stanovených alternativních tří podmíněk. Ty jsou definovány tak, že šlo o zvlášť zavrženíhodný způsob provedení činu, zvlášť zavrženíhodnou pohnutku i zvlášť těžký a těžko napravitelný následek.

K tomuto závěru dospěl správně rovněž i nalézací soud, nicméně jeho odůvodnění na str. 18 napadeného rozsudku zcela neodpovídá požadavkům zakotveným v § 125 tr. ř., zejména jedná-li se o jasné, přesné a přesvědčivé odůvodnění nejprísnějšího výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí.

Odvolací soud proto považuje za nezbytné doplnit toto odůvodnění následujícím konstatováním. Zvlášť zavrženíhodný způsob provedení činů směřujících proti třem seniorům (věk 73, 68, 74 let) vyplývá již ze samotné skutečnosti, že [redacted] dobře fyzicky disponovaný muž útočil proti bezbranným poškozeným, kteří s ohledem na svůj věk a zdravotní kondici mu neměli šanci vzdorovat. Povaha samotného jednání spočívající ve vyšší míře surovosti, zákeřnosti a zvrhlosti spočívá v tom, že útok na poškozené [redacted] a [redacted] byl od obžalovaného, který k nim byl v příbuzenském vztahu, nečekaný, formou provedení a sražením na zem, posazením se na tělo poškozených a škrcením po dobu nejméně 10 minut silou střední až velké intenzity, brutální. Extrémním fyzickým a psychickým útrapám pak byla vystavena poškozená [redacted], která handicapovaná nejen věkem, ale i proděláním vážné karcinogenní choroby a traumatem po předchozím loupežném přepadení obžalovaného, byla usmrcena „nacpáním“ do skříně plné oděvních svršků a pozvolným udušením.

Obžalovaný se přitom napadení všech tří poškozených dopustil v jejich vlastním domě a bytě, tedy na teritoriu, kde mají občané právo užívat domovní svobody zaručené čl. 12 Listiny práv a svobod, čemuž odpovídá i pocit maximálního bezpečí. Výběrem tohoto tak citlivého prostředí domova poškozených obžalovaný záměrně vytvořil a využil situaci, kdy oběti útok nemohly očekávat, byly jím zaskočeny a proto nestačily ani uplatnit účinnou obranu. Souhrn těchto konkrétních aspektů, charakterizujících objektivní stránku spáchaných zločinů, dle názoru odvolacího soudu jednoznačně signalizuje nutnost označení způsobu provedení činu jako zvlášť zavrženíhodný.

Zvlášť zavrženíhodnou pohnutku lze důvodně spatřovat v případě útoku na poškozeného [REDAKCE] v úmyslu získat majetkový prospěch a v případě poškozených [REDAKCE] a [REDAKCE] v úmyslu zakrýt jiný (ovšem také majetkově motivovaný) trestný čin.

Obžalovaný se tohoto jednání dopustil ve zjevné neúctě k lidskému životu a příkrém rozporu s morálkou občanské společnosti. O jeho naprosté bezcitnosti hovoří to, že absolutně nerespektoval právo jiných na život, útok vedl naprosto racionálně. Jeho jednání vždy jednoznačně a chladnokrevně směřovalo k sobeckému uspokojení jeho potřeb. Dle znalců za takové situace postaví tento svůj zájem na první místo jako něco, co musí mít a co mu nikdo nebude komplikovat. Pokud je vše v souladu s jeho potřebami, je osobou vstřícnou. V případě frustrace svých potřeb však vcelku bez větších morálních úvah spáchá v jiném kontextu nepochopitelný čin.

Při svých činech postupoval obžalovaný velmi racionálně i v případě zahlazování stop. Dům [REDAKCE] zapálil, jelikož požár jeho bydliště jej nikterak neohrožoval. Tento způsob však nezvolil při odstraňování mrtvoly [REDAKCE] neboť, jak vysvětlil (č.l. 1113), bylo tam plno věcí, on s příbuznými bydlel v bezprostřední blízkosti a požár by se mohl rozšířit na ostatní domy, tedy i jejich.

Obžalovaný u obou poškozených pečlivě kontroloval existenci jejich životních funkcí, aby se spolehlivě přesvědčil, že jsou mrtví. Ohledně poškozeného [REDAKCE] sledoval i situaci ohledně umístění jeho těla ve studni, aby nevyplavalo napovrch.

Přestože jednotlivé vraždy byly páčány se vzájemným určitým časovým odstupem, není patrné, že by obžalovaný z obecného pohledu na zmaření lidského života, nebo proto že oběti byly osoby známé až příbuzensky blízké, pociťoval nad svými činy výčitky svědomí.

Obžalovaný navíc nepřistupoval postupem času ke spáchaným skutkům zcela sebekriticky. Zatímco v přípravném řízení doznal, že poškozeného [REDAKCE] usmrtil zcela úmyslně proto, aby se zmocnil jeho úspor, které mu poškozený odmítl dobrovolně půjčit, jelikož mu předchozí půjčku 30.000 Kč nesplácel, při hlavním líčení uvedl, že jej zabít nechtěl a neučinil by to, kdyby ho strýc odmítnutím další půjčky nenaštval.

Ohledně nevlastního strýce [REDAKCE] rovněž původně uváděl, že se rozhodl jej usmrtit, aby neučinil na něho následující den trestní oznámení ohledně krádeží, kterých se dopouštěl na jeho majetku a aby nemusel jít do vězení. Při hlavním líčení (č.l. 1113) snižoval míru svého zavinění konstatováním, že poškozeného rovněž nechtěl zabít, jelikož nečekal, že na něho vylítne a začne mu nadávat.

Přitom i po usmrcení [REDAKCE] v krádežích jeho majetku pokračoval, o čemž svědčí doklady a svědectví majitele zastavárny.

S mimořádnou intenzitou byla naplněna i třetí alternativní alinea mimořádné závažnosti spáchaného zločinu vraždy ve smyslu § 54 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, a to že došlo k zvlášť těžkému a těžko napravitelnému následku. Ten je reprezentován

nejen tím, že došlo k usmrcení celkem tří osob, které žily bezúhonným občanským životem. Nelze přehlédnout, že první oběť obžalovaného, poškozený [REDAKCE] byl jeho strýcem, který často vůči němu suploval otcovskou roli, zajišťoval jmenovanému příjemné prázdninové pobyty a i v kritické době zval na víkendové rekreační návštěvy obžalovaného včetně jeho družky a jejich dětí (mělo se tak stát rovněž v termínu následujícím po vraždě). Vražda bratra i citově zasáhla matku obžalovaného.

Poškozený [REDAKCE] byl strýcem nevlastním. Obžalovaný připouští, že se mu formou sportovních her rovněž věnoval v mládí. Vlastnil část zemědělské usedlosti, kde obžalovaný v kritické době bydlel s matkou. K nesrovnalostem docházelo proto, že strýc objektivně postrádal ztrátu svých věcí, z jejichž odcizení obžalovaného podezřival. Obžalovaný připouští, že toto podezření bylo důvodné. Přitom obavu o oznámení údajně malých krádeží eliminoval zmařením lidského života. Přitom věděl, že poškozený [REDAKCE] je otcem zdravotně postižené dcery, které se obětavě věnoval.

Poškozená [REDAKCE] byla přítelkyní bývalé (již zemřelé) družky obžalovaného, která jí v době jejich společného soužití finančně vypomáhala půjčkami, obžalovaný ji tudíž osobně znal a k útoku využil informace o tom, že jde o slabou a nemocnou ženu, slabší tělesné konstrukce, žijící o samotě, dle jeho představ disponující snadno dostupnými obnosy.

Nicméně i v případě tohoto znaku relevantního ve vztahu k výjimečnému trestu je zřejmé, že byla kvalifikační podmínka pro použití § 140 odst. 3 písm. h) tr. zákoníku rovněž naplněna výrazně intenzivněji – již počtem tří osob – než je obvyklé, a proto i toto vyjádření v trestu je nutné.

Ve vztahu k dalším podmínkám vážícím se k uložení výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí, jak jsou specifikovány v § 54 odst. 3 písm. b) tr. ř., se krajský soud formálně sice vyjadřuje tak, že splněny jsou, neboť charakter trestné činnosti vyžaduje generální prevence. I dle názoru odvolacího soudu je hledisko, že uložení trestu doživotí vyžaduje účinná ochrana společnosti, zcela doložené. Zřejmé je, že posuzovaný případ se dalekosáhle vymyká běžným případům, které obvykle v rámci vražd seniorů jsou soudy projednávány. Je pochopitelné, že tak brutální likvidace tří osob vzbudila nejen pozornost, ale i rozhořčení obyvatel v lokalitě, kde k deliktům došlo. Je také přirozené, že se tento případ dostal i do popředí zájmu médií a značná pozornost mu byla věnována ve zpravodajských relacích i tiskovinových periodikách.

Na tomto místě je třeba zdůraznit, že trestní zákoník vychází z jednoty individuální a generální prevence, přičemž obě složky se vzájemně ovlivňují. Generální prevenci proto nelze ani z hlediska požadavku na účinnou ochranu společnosti zakotveného v ustanovení § 54 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku posuzovat zcela izolovaně, neboť vhodné individuálně preventivní působení trestu, jeho spravedlivost, adekvátnost a neodvratnost podmiňuje i správnou funkci generálně preventivní, která zpětně rovněž pozitivně umocňuje prevenci individuální.

Výchovné působení trestu na ostatní (jiné) členy společnosti, označované jako generální prevence, se má podle trestního zákoníku uskutečňovat prostřednictvím individuální prevence. Zabrání-li se trestem pachateli v další trestné činnosti, dává se tím nepochybně najevo i ostatním členům společnosti, jaké chování je nežádoucí,

proti čemu je namířen trestní zákoník, a tak lze ovlivňovat jejich pozitivní hodnotovou orientaci. Trest musí působit na společenské okolí pachatele, protože i pachatel působí trestným činem na své společenské okolí. Spravedlivý a včas uložený trest je schopen působit na ostatní občany tak, aby varoval před pácháním trestných činů, přesvědčil o neodvratnosti trestu a o jeho negativních důsledcích, posilovat pocit právní jistoty a představy o autoritě právních norem. Předpokladem dosažení generálně preventivního účinku je též přiměřená publicita trestního řízení a jeho výsledků, realizovaná vhodným způsobem s využitím některých institutů trestního práva procesního.

Na podporu zákonnosti a odůvodněnosti uložení výjimečného trestu na doživotí z důvodu účinné ochrany společnosti proto nutno v projednávaném případě akcentovat, že útok obžalovaného nezasáhl jen jednotlivé poškozené, ale dvě rodiny, přičemž rodina jako základ státu požívá zvýšené ochrany z důvodu své nezastupitelné společenské funkce. Krutě tak zasáhl i do své vlastní rodiny zavražděním vlastního a nevlastního strýce.

Hledisko generální prevence a způsobený následek nepochybně vyžadují izolovat pachatele takových trestných činů, jehož chování i po jeho spáchání svědčí o značné otrlosti a bezcitnosti, ze společnosti natrvalo, zejména nejsou-li osobnostní rysy obžalovaného pozitivní a nejsou ovlivnitelné medicínskými postupy. Znalecký posudek psychiatricko-psychologický sice dospívá k závěru, že obžalovaný je resocializace schopen, je však nutno brát v úvahu nejen charakteristiku osobnosti obžalovaného, ale také vlastní činy, které byly extrémně agresivní, způsob spáchání činů, který ilustruje osobnost, vyplývá z něho, jak může zacházet se sociální realitou, jak přistupuje k dodržování právních norem a z toho vyplývá, že jde o osobnost, která nezvládá zátěžové situace.

Nicméně odborný závěr znalců tedy nesvědčí jednoznačně pro splnění druhé podmínky ustanovení § 54 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, a to že není naděje, že by pachatele bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad 20 do 30 let.

Jelikož však zákon připouští uložení výjimečného trestu doživotí i při existenci jen na základě jedné ze dvou alternativně stanovených podmínek specifikovaných v ustanovení § 54 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, přičemž účinná ochrana společnosti uložení takového trestu v posuzované věci nepochybně vyžaduje, je třeba dojít k závěru, že veškeré zákonné podmínky pro uložení tohoto nejprísnějšího trestu jsou splněny.

Navíc nutno zdůraznit, že byla splněna všechna kritéria uvedená v § 54 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a jedno z kritérií uvedených v § 54 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, což samozřejmě zvyšuje stupeň závažnosti uvedených zvláště závažných zločinů vražd.

Nad rámec výše uvedené argumentace považuje odvolací soud za nutné zdůraznit, že obžalovaný se dle napadeného rozsudku dopustil celkem sedmi trestných činů a přečinů, přičemž pět z nich bylo spácháno za okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby (u trestných činů vražd dokonce při vzájemné kumulaci hned dvou u bodu ad 1), 2) nebo dokonce tří u bodu ad 4) takto zjištěných přísnějších kvalifikačních momentů).

Vrchní soud dokonce při revidování správnosti právního posouzení inkriminovaných skutků dospěl k závěru, že v tomto směru byl výrazně porušen zákon ve prospěch obžalovaného. Při jeho správném použití by totiž bylo záhodno útok na [REDAKCE] pod bodem ad 2) posoudit také jako vraždu spáchanou po předchozím uvážení ve smyslu § 140 odst. 2, odst. 3 písm. h), j) tr. zákoníku v souběhu s trestným činem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku.

Skutek pod body ad 3a), b) vyžadoval, pokud jde o trestný čin porušování domovní svobody, kvalifikační vyjádření dle § 178 odst. 1, odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku, neboť čin byl spáchán se zbraní (pohružkou nože).

Rovněž skutek pod bodem ad 4) bylo třeba právně posoudit nejen jako zločin vraždy, ale rovněž jako trestný čin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku, neboť neoprávněně setrval v obydlí jiného a užil zde násilí („nacpal“ proti její vůli poškozenou do skříně).

Tyto vady ovšem může vrchní soud pouze konstatovat, nikoli však napravit, neboť takový postup by se nesl v neprospěch obžalovaného, což z podnětu jeho odvolání není možné. Šlo by o porušení principu reformation in peius.

V souladu se zákonem zařadil nalézací soud obžalovaného obligatorně do věznice se zvýšenou ostrahou (§ 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku).

Jelikož pochybení nebylo shledáno ani ve výroku o náhradové povinnosti, bylo odvolání obžalovaného jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný. Lze však proti němu podat dovolání. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoli výroku, a to ve prospěch i neprospěch obviněného, obviněný pro nesprávnost výroku tohoto rozhodnutí, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR. Nutný obsah dovolání je vymezen v ustanovení § 265f tr. ř.

V Praze dne 15. ledna 2013

Předsedkyně senátu:
JUDr. Jaroslava Maternová, v. r.

Za správnost vyhotovení:
[REDAKCE]